

MUOLAAN PITÄJÄJUHLA 2019

28.7. SOMERO

JUHLAPUHE

EIJA JÄRVINEN

Arvoisat juhluvieraat!

Tänä vuonna tulee 80 vuotta talvisodan syttymisestä. Silloin kaikki muuttui. Omistan puheeni heille, teille ja meille, jotka tuon ajan ovat eläneet, selviytyneet ja vahvistuneet. Sekä heille, jo ennen meitä pois nukkuneille, joiden arvomaailmaan tukeutuen rakensimme uuden elämän.

Tämän päivän puu seisoo tukevasti ja kasvaa voimallisesti, kun sen juuret ovat syvällä perinteiden vahvaksi tekemässä mullassa.

Perinteiden, henkisen perinnön ja meille tärkeänä koetun arvomaailman säilyttäminen, oman identiteettimme vahvistaminen ovat merkityksellisiä ja arvokkaita asioita. Miten niitä vaalimme muiston voimalla.

Miten meille kävi, kun meidät revittiin väkivallalla irti perinteisestä kasvuympäristöstä
kun kaikki tutut yhteiskunnalliset rakenteet, seurakunta, kunta, yhdistykset,
hävisivät maan päältä kuin tuhka tuuleen
kun perheet ja suvut muuttuivat raajarikoiksi

Miten tässä vaalimisessa olemme onnistuneet rakentamaan vahvaa nykyisyyttä ja edelleen elävää muolaalaista tulevaisuutta?

Itse olen seurannut tätä perinteen vaalimista kohta 60 vuotta. Synnyin perheeseen, jossa kaikki oli Muolaata, äiti ja isä Keskikylästä. Kasvoin kotikylässäni Urjalassa Halkivahan Isollasuolla, jonne asutettiin käytännössä lähes koko Muolaan Keskikylä. Kasvoin murteen, lihapottien, piirakoiden ja tapojen keskellä, oikeastaan käsittämättä, että muutakin elämää on olemassa. Niin tiivis oli muolaalaisväestön keskinäinen yhteys. Kouluni aloitin vuonna -66. Tuolloin vasta havahduin siihen, että kaikki eivät haastaneetkaan mie ja sie vaan mää ja sää eikä muistakaan sanoista saanut aina selvää.

Opin kyllä nopeasti koulussa oikean puhettavan, kun lihapoti varistamine, tuiki tavallinen asia tuo ruuan varistaminen maalaiskodissa ja niin itsestään selvä, ja edes opettaja ei ymmärtänyt. Jouduin vakuuttelemaan tovereilleni, että puhuin totta ja vakuutteluni tueksi hotkaisin vielä elävän

onkilieron, kun eivät muuten uskoneet. Koulutoverini varistivat omenoita puista ja roskia matoista, joita meillä puisteltiin. Tästä selvisin jälki-istunnolla.

Totta oli, että kotonani, sukulaisten kesken ja kotikylässäni elettiin muistoissa. Vaalittiin, kunnioitettiin ja rakastettiin omia perinteitä. Karjalainen puheenparsi säilyi kotonani ehyenä.

Sylvi-äiti haastaa niin kaunista Muolaan murretta!

Sukuloiminen, meidän perhe karjatilallisena kyläili askarten välissä tai hämäröimässä, mutta kaupungissa asuvat sukulaiset tai entiset naapurit saattoivat olla yökunnissa. Ja ne kaksi isän tatiä, jotka tulivat, olivatkin sitten kuukauden kerrallaan!

Puhumisen määrä oli käsittämätöntä. Kaikki puhuivat yhteen ääneen, välillä itkettiin ja välillä naurettiin. Me lapset osasimme jutut ulkoa, tiesimme odottaa huippukohtia ja sitä kuka ne huiput missäkin tarinassa laukaisi. Se oli valmista perinnenäytelmää, rikasta arvoperintöä.

Tulivat paikannimet mm. Hyrrissuo, Sikalinja, Maimaloiniityt, sukulaisketjut esim. Aina -mummoni, joka tuttavallisesti oli Pekoanniesa-aina, ihmisten persoonat ja tavat tutuiksi.

Joskus saattoi kyllästyttääkin, mutta itse olen pienestä työstä imenyt kaiken itseeni. Surukseni muistini on rajallinen. Annoin pikkutyttönä Muolaalle pikkusormeni ja nyt se on saanut minut kokonaan, sielua ja sydäntä myöten.

Perinteet luovat turvallisuutta, ne sitovat nykyisyyden ennen koettuun tuttuun ja turvalliseen. Perinteemme ovat meille voimavaroja, jonnekin sukupolvia kestäneeseen muistiin ja sieluunme tallentuneita. Tätä muistoa ja muistamista tulee ylläpitää aktiivisesti.

Talvisodan syttymisestä tulee 80 vuotta. Tuolloin, heinäkuun 28. päivänä Muolaalaiset elivät pelon kaarella. Sodan uhka oli ilmeinen. Sotaa ei voitu välttää.

Tämän päivän ihminen ei kykene ymmärtämään miltä tuntui, kun lähtö oli todellinen. Kun piti jättää kaikki, lopettaa tai ajaa eläimet pakkaseen, kerätä kimpsut ja kampsut, katsoa miten kodit sytytettiin palaamaan ja lähteä.

Yhtä käsittämätöntä on paluu ja elämän rakentaminen hävitetyssä kotikylässä riemukkaana ja taas uuden evakkomatkan läpikäyminen, puhumattakaan kaikesta siitä surusta ja tuskasta, mitä sota aiheutti sotatehtävissä olleille, heidän perheilleen, ihan kaikille.

Te, tiedän, että täällä on teitä tuon kaiken kokeneita, teitte mahdottoman mahdolliseksi. Pakon edessä te ja aikalaisenne osoittivat, mihin ihminen pystyy ja taipuu murtumatta, kun on pakko.

80 vuoden takaiset muistot tuntuvat varsin tuoreilta edelleen.

Kun Muolaa menetettiin, sen kokeneet tekivät arvokkaan päätöksen ottaa Muolaa mukaan muistoissa, kantaa se sydämissä uusille asuinsijoille. Tämä ei ollut mitenkään tietoinen tai sovittu juttu, vaan vaistonvarainen päätös turvautua tuntemattomassa edelleen omiin tuttuihin perinteisiin.

Uusilla asuinpaikoilla alkoi ennen kokematon uusi elämä. Ikävä ja suru menetetyistä täytti sydämet, mutta epätoivolle ei annettu tilaa. Periksi ei annettu. Nollatilasta, tyhjän ääreltä aloittanut karjalainen kansa rakensi uutta elämää.

Valtaosa heistä oli maanviljelijöitä, joiden tuli saada suojat ihmisille ja eläimille, pellot kuntoon jne. Tämä rakentaminen kaikkine vaikeuksineen, olihan esim. rakennustarvikkeista huutava pula, kuten työvoimastakin, synnytti valtaisaan talkoohengen. Rakentamisen kanssa oli samat pulmat heillä, joiden elinkeinona oli muu kuin maatalous.

Jälleenrakentaminen ja uuden aloittaminen oli sellainen suurtyö, jota ei saa historiassa sivuuttaa.

Sydämet täytti kiitollisuus ja toivo.

Suruun ja katkeruuteen toivat lohtua muistot ja omat tutut tavat ja vähäiset tavarat, joita oli mukaan ehditty ottaa. Ne itkettivät, lohduttivat ja nostattivat ilon pintaan.

Uusilla asuinpaikoilla eri perinteet ja kulttuurit kohtasivat. Ristiriidoilta tuskin vältyttiin, mutta vähän kerrallaan ihmiset alkoivat ottaa vaikutteita toisiltaan.

Alkoi yhteensulautumisen aika. Avioliittoja solmittiin toisheimosen kanssa ja erityisesti ruokaperinne kiinnosti ja lähensi. Murteet sekoittuivat.

Tämä aika on meidän, toisen, kolmannen jne sukupolven muisoa. Tämän kertominen ja vaaliminen ja tallentaminen on myös tärkeää. Me kerromme muistoillamme ja perinteiden kunnioittamisella siitä miten Muola jäi elämään!

xxxx

Otin mukaan yhden esineen, josta on tullut minulle äärettömän tärkeä. Tämä avain on isäni kotipaikalta. Talon silloinen isäntä sen minulle antoi ja näytti mistä sen oli löytänyt. Olivat alkaneet rakentaa saunaa vanhalle kivijalalle, joka oli ollut navetan kivijalkana.

Pitäessäni avainta kädessäni tunnen vilunväristyksiä miettiessäni, ovatko mummo, pappa, täti tai isä tarttuneet tähän ja avanneet ovea, tarvitte jotain, mitä oven takana oli. Haluan uskoa niin.

Näin pieniä ovat näkyvät muistot Muolaasta. Valokuvia, mukaan kiireessä kaapattuja tarvikkeita, rekipeittoja, valjaita jne. Teillä kaikilla on näitä, pieniä avaimia muistoihin.

Antakaa niiden tarinoiden elää!

Muolaalaisten Seura perustettiin aikanaan keräämään ja tallentamaan muolaalaista perinnettä ja kulttuuria. Toimimaan yhdyssiteenä muolaalaisten ja heidän jälkeläistensä välillä. Oli viisas päätös.

Olen tarkoituksella kerrannut historiaamme näinkin laajalti, mutta nyt nykypäivään.

Sillä tuntematta menneisyyttä ja nykyisyyttä ei voi suunnitella tulevaa!

Kihut Muolaan kirkolla olivat tärkeä tapahtuma ja ajankohdaksi vakiintui heinäkuun viimeinen sunnuntai. Silloin kokoonnuttiin juhlimaan yhdessä. Kirkonmenojen ohella kihussa kuului kävellä

kirkonmäkeä edestakaisin, tavat tuttuja sekä ystäviä, vaihtaa kuulumisia. Ennen kaikkea se oli nuorten, naimaikäisten tilaisuus esitellä itseään ja vilkuilla itselleen kumppania.

Nämä Muolaa juhlat, tämän päivän kihut, ovat edelleen tärkeä tapahtuma yhteisiin kokoontumisiin, tapaamisiin ja kuulumisten vaihtoon. Kosiskeluperinne on jäänyt, mutta saahan sitä nytkin silmää nikata ja halata saa aina! Olen onnellinen ja kiitollinen jokaisesta teistä täällä olevasta.

Muolaan juhlat ja tiedon kerääminen sekä perinteen tallentaminen oli vuosikymmeniä ainoa tapa pitää Muolaan muisto elävänä, olihan Muolaa meiltä suljettu ja pääsy sinne kielletty. Siellä kyllä valettiin muistoissa ja maalattiin meille nuoremmille mielikuvamaisemaa.

Kaikki muuttui, kun rajat aluksi rajoittuivat ja sitten avautuivat kokonaan. Syntyi ennen kokematon ilmiö, kotiseutumatkailu. Tämän, lähes kansanliikkeeksi muodostuneen ilmiön uskottiin olevan ohi muutamassa vuodessa, mutta siitä onkin tullut osa perinnettämme.

Kun kotiseutumatkailijat valloittivat Kannasta, mahtoi se olla outo näky paikallisille asukkaille ja varmasti meni yli ymmärryksen. Ei heille todellakaan oltu kerrottu, että hei, nyt niitä alkaa tulla. Ajatelkaapa omalle kohdalle:

Kylärauhan rikkoi vierasmaalainen turistibussi, jonka sisuksista pursui joukko tuulipukuisia mölyäviä ihmisiä, jotka hölkkäsivät ja tonkivat pelloilla ja pusikoissa, tunkeutuivat piholle, kävelivät huoneisiin, viittoivat, itkivät ja nauroivat. Vaadittiin paikallisiltakin ymmärrystä meille! Tuota aikaa ilmensi vieraanvaraisuus, ja ystävällisyys. Kotiseutumatkaajat alkoivat jakaa tietoa alueen muolaalaisesta ja suomalaisesta historiasta.

Tänä päivänä, kun tuosta edelläkuvatusta on kulunut liki 30 vuotta, uudet sukupolvet etsivät lähes vimmaisesti juuriaan. Avaimina heillä on valokuvat, kartat paikantimet ja muut hienoudet. Paikallinen väestö on aidosti kiinnostunut historiastamme. Verkosta he voivat lukea keskeisiä kappaleita Näin Muolaa jäi elämään kirjasta omalla äidinkielellään. Olemme myöskin järjestäneet luentoja historiastamme heidän aloitteestaan paikan päällä. Menestys on ollut erinomainen osallistujamäärillä ja palautteella mitattuna. Jakamamme tiedon avulla olemme sytyttäneet heissä arvostuksen kulttuurimme.

Muistojuhla juhannuksen jälkeisenä sunnuntaina on myös jo osa perinnettä. Kokoontuessamme yhteiseksi koetulla kirkonmäellä olemme lähellä esivanhempiamme ja sukujamme. Olen kiitollinen siitä, että niin monet haluavat liittää juhlan osaksi Kotiseuturetkeä. Nuorten ja ensikertalaisten määrä yllättää joka kerran.

Hautausmaat ovat Muolaalaisten seururan talkooväen ahkerasta ja sydämestä tulevasta välittämisestä johtuvan ahkeran hoitamisen ansiosta menetetyn alueen kauneimmat. Paikallinen hallintokin on siitä kiitokset antanut.

Tässä yhteydessä haluan mainita kaksi nimeä edesmenneen Kultasen Matin, hänen hautausmaavastuun vetovuorolla aloitettiin Suomesta käsin tapahtuva hoitotyö ja tätä perinnettä ansiokkaasti jatkavan Lauri Rämön. Kiitollisena tästä kiitokset kaikille talkoissa käyville!

Palataan vielä hetkeksi talvisodan aikaan sillä sieltä alkanut uskomaton tarina sai jatkoa juuri tänään. Sodan toisena päivänä kappalainen Aatolainen ja suntio Hyytiäinen hautasivat Muolaan kirkkokalleudet sankarihautaan kahden ensimmäisenä haudatun sankarivainajan kanssa. Kun tiedetään, miltä kirkonmäki näytti sodan päätyttyä, on suoranainen ihme, että kalleudet olivat säilyneet ehjinä! Suntio Hyytiäinen ja kanttori Inkinen kaivoivat ne ylös takaisinvaltauksen jälkeen 1941. Ne toimitettiin kunnan esikuntaan ja olivat käytössä Kuusaan hovissa sen toimiessa kirkkona. Esineet kulkivat oman evakkotiensä erossa omasta väestään, tien, jota ei kaikin osin tunnetakaan ja sijoitettiin Akaan kirkkoon kantamaan Muolaan muistoa. Ajatelkaa, miten monia ne ovat ehtoollisessa palvelleet, miten monet ennen meitä ovat ehtoollisensa niistä nauttineet, mitä he ovatkaan ajatelleet alttarille polvistuessaan. Mistä kiittäneet, minkä tai kenen puolesta rukoilleet! Ne todella kantavat Muolaan muistoa, niillä, jos keillä olisi kerrottavaa!!!

Nyt kirkkohallituksen päätöksellä esineet on sijoitettu Forssan kirkkoon, koska Forssa on nykyinen kotipaikkamme. Tarkoitus on, että aarteet kokoontuvat yhdessä kanssamme. Tunnearvoltaan kalleudet ovat mittaamattomat. Ne ovat niitä muistojen avaimen kaltaisia aarteita meille kaikille.

Muolaalaisten Seuralla ei ole Muolaan monopolia. Kaikki saavat olla kiinnostuneita. Seuran tehtävä on kerätä, koota, tarkistaa, tallentaa ja jakaa mahdollisimman oikeaa tietoa.

Muolaan ja Kyyrölän ryhmät facebookissa ovat suositut keskustelufoorumit. Yhteensä niissä on jäseniä eilen tarkistetun tiedon mukaan 1344. Siellä jaetaan ja etsitään tietoa. Ihmisillä on ihastuttavia valokuvia jaettavaksi, sukulaiset löytävät toisiaan. Keskustelu käy vilkkaana aika ajoin.

Muolaan muisto muuttaa muotoaan. Ikävä kotiseudulle on muuttunut nykymuolaalaisen tai muolaalaistaustaisen maailmassa tarpeeksi löytää alkulähteensä, juurensa ja saada tietoa. Meille on tärkeää kuulua johonkin. Usein kysytään, miten pääsen jäseneksi. Olemme kokoamassa perustettavaa Muolaalaisten Seuran jäsenrekisteriä ja toimintamme kehittämistä varten tietoja täällä jaossa olevalla kyselykaavakkeella. Vastaaminen on vapaaehtoista, mutta toivomme sitä oman toimintamme tueksi.

Muolaa elää vahvana muistoissamme ja sydämissämme! Aluksi esittämäni kysymykseen, miten musitoja vaalimalla olemme onnistuneet rakentamaan vahvaa nykyisyyttä, vastaisin, että erinomaisesti.

Toivon, että olette tunteneet tuttuutta, muistaneet jotain omasta kokemuksestanne, tai kuulemastanne, olette päässeet hetken häivähdyksenä uuden asian äärelle. Jos näin on, olen kiitollinen ja tunnen onnistuneeni vakuutteluissani!

Kiitos!